

INTRODUCERA KÄLLKRITIK | ÅK 7-9

Bild som medel för att övertyga

Lektionen handlar om bild som medel för att påverka och övertyga.

LEKTIONSDEL 1

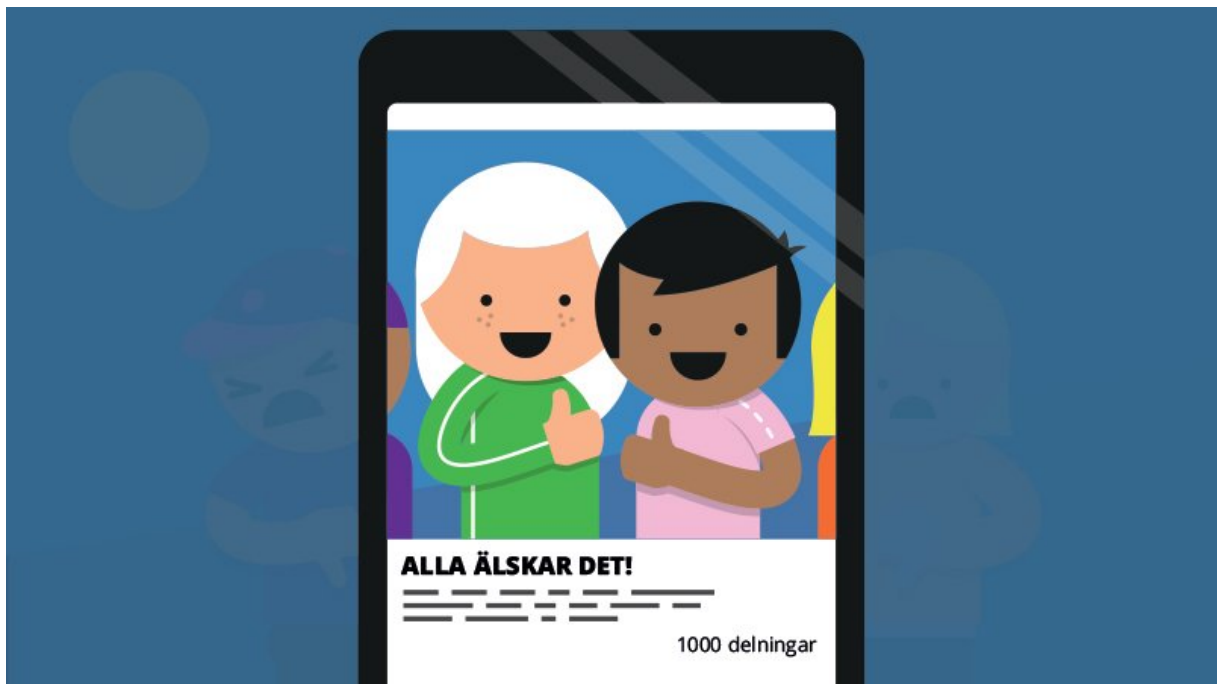
Bilder som väckt diskussion

Fundera tillsammans! Försök att minnas bilder eller kampanjer i traditionell media eller på nätet som har väckt diskussion eller fått kritik. Det kan ha varit på grund av att de har varit gjorda för att chockera, övertyga, propagera eller väcka starka känslor.

LEKTIONSDEL 2

Vad är en fejkad bild?

Titta på bildserien. Arbeta två och två med frågorna som handlar om hur bilder kan användas för olika syften.

1. Jämför de två bilderna med varandra. Vad berättar de?
2. Är någon av bilderna falsk eller fejkad? Förklara hur du tänker.
3. Om du hade läst en nyhet som berättade att "alla älskar" någonting och det sedan visade sig att det inte var sant - hur hade du reagerat då? Reagerar du på samma sätt om det är en bild som kommer med budskapet?
4. Vilken av de två bilderna skulle du säga är:
autentisk, visar den en verklig händelse
representativ, visar den hur det var på platsen
tendentiös, vill den som har valt bilden få den som ser den att tycka eller tänka något särskilt?

LEKTIONSDEL 3

Välj perspektiv

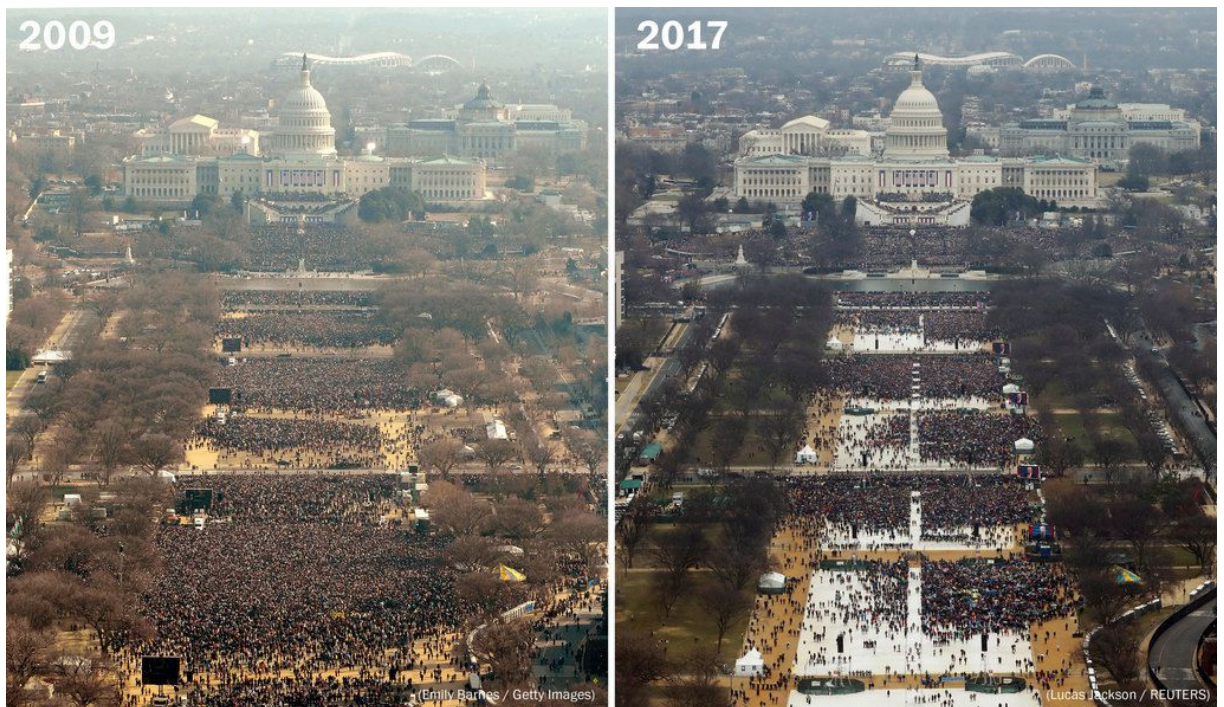
Vilken vinkel eller vilket perspektiv en fotograf väljer kan göra stor skillnad för vad den som ser en bild uppfattar att den visar. Gör uppgifterna efter att ha tittat på bilderna i den här artikeln från danska tv-stationen TV2 DK.

- Välj ett av bildparen i artikeln och skriv en kort notis eller längre bildtext till båda bilderna. Vinkla texten så att den stämmer med det bilden visar. Hitta på ett eget ämne - en händelse eller en nyhet - eller välj ett av följande förslag:
  - Så påverkades fredagshandeln av det vackra vädret
  - Så reagerar invånarna på smittspridningen
  - Inställda avgångar
  - Så märks prisrasen
- Kom överens med en eller flera klasskamrater om en plats eller ett objekt att fotografera. Bestäm var och en för sig vilken vinkel och vilket perspektiv ni vill ha. Ta oberoende av varandra några bilder var och jämför sedan resultatet. Diskutera om någon bild visar verkligheten bättre än någon annan.

LEKTIONSDEL 4

Titta på två omdiskuterade bilder

Titta på bilderna. Använd frågorna som stöd för att diskutera vad de visar.

Washington Posts bilder från Obamas och Trumps presidentinstallation

1. Den vänstra bilden är tagen vid installationen av Barack Obama som president år 2009 och den högra visar Donald Trumps presidentinstallation år 2017. Jämför bilderna och diskutera vad ni ser.
2. Varför tror ni att någon har valt att publicera bilden från Obamas installation tillsammans med den från Trumps?
3. Visar bilderna sanningen? Förklara och motivera!
4. Är bilden *autentisk*, visar den en verklig händelse?
5. Är bilden *representativ*, visar den hur det var på platsen?
6. Är bilden *tendentiös*, vill den som har valt bilden få den som ser den att tycka eller tänka något särskilt?

LEKTIONSDEL 5

Läs om Vita husets reaktion

Läs artikeln från SVT som handlar om reaktionerna efter att de två bilderna hade publicerats. Svara på frågorna.

1. Hur reagerade Vita husets talesperson på publiceringen av bilderna?
2. "Medierna hittar på och förvränger bilder när de hävdar att fler kom för att se Obama" säger talespersonen. På vilket sätt menar Vita huset att bilden är förvrängd?
3. Om bilden av Trumps installation (den högra bilden) hade publicerats för sig själv, tror du då att det hade blivit samma diskussion om antalet personer som var på plats?
4. Var det rätt eller fel av The New York Times att publicera på Twitter så som de gjorde innan det fanns några officiella siffror av hur många som deltog i Trumps installation? Diskutera!
5. Skulle den här typen av bildpublicering och debatten efteråt ha varit möjlig utan internet? Vad tror du? Diskutera hur bildpubliceringar i tidningar och tv gick till innan den digitala tekniken fanns och vad internet har betytt för möjligheten att snabbt publicera bilder och nyheter.

LEKTIONSDEL 6

Sammanfatta - skriv en lathund

Skriv en lathund/guide som förklarar hur bilder används för att vinkla händelser, genom vad bilden väljer att berätta eller inte.

Lärarinstruktioner

Syftet med lektionen

Syftet med lektionen är att bidra till kunskap om hur val av bild påverkar hur innehållet i ett budskap, till exempel en nyhet, uppfattas och värderas.

Förberedelse

Stötta elevernas samtal genom att uppmuntra dem att använda ord och begrepp som: vinklade bilder, perspektiv, propaganda, utesluta, urval, mediebild. Om eleverna inte själva kommer på några exempel på bilder som väckt debatt finns det några exempel i lektionen Granska bilder.

Genomförande

Låt eleverna genomföra lektionen i par eller mindre grupper. Bryt då och då för gemensam sammanfattning av vad eleverna har samtalat om. Målet är att väcka elevernas tankar kring hur en bild kan förstärka, vinkla eller förminska i ett budskap.

Se läroplanskoppling

Skolans uppdrag

Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för hur digitaliseringen påverkar individen och samhällets utveckling. Alla elever ska ges möjlighet att utveckla sin förmåga att använda digital teknik. De ska även ges möjlighet att utveckla ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik, för att kunna se möjligheter och förstå risker samt kunna värdera information.

Centralt innehåll i samhällskunskap (årskurs 7 - 9)

Information och kommunikation

- Mediernas roll som informationsspridare, opinionsbildare, underhållare och granskare av samhällets maktstrukturer.
- Olika slags medier, deras uppbyggnad och innehåll, till exempel sociala medier, webbplatser eller dagstidningar.
- Nyhetsvärdering och hur den kan påverka människors bilder av omvärlden. Hur individer och grupper framställs, till exempel utifrån kön och etnicitet, samt hur information i digitala medier kan styras av bakomliggande programmering.
- Möjligheter och risker förknippade med internet och digital kommunikation samt hur man agerar ansvarsfullt vid användning av digitala och andra medier utifrån sociala, etiska och rättsliga aspekter.

Centralt innehåll i bild (årskurs 7 - 9)

Bildanalys

- Bilder som behandlar frågor om identitet, sexualitet, etnicitet och maktrelationer och hur dessa perspektiv kan utformas och framställas.
- Massmediebilders budskap och påverkan och hur de kan tolkas och kritiskt granskas.
- Samtida konst- och dokumentärbilder samt konstverk och arkitektoniska verk från olika tider och kulturer i Sverige, Europa och övriga världen. Hur bilderna och verken är utformade och vilka budskap de förmedlar.
- Ord och begrepp för att kunna läsa, skriva och samtala om bilders utformning och budskap.

Kul att ni är klara!

Hoppas det var en bra och lärorik lektion. Det finns många andra att göra! Gå till .